

Universitätsbibliothek Paderborn

Rev. P. Francisci Josephi à Rodt Capuccini Anterioris Austriæ Provinciæ. Opus ...

Planctvs Ecclesiæ Et Animæ - Super Caput Primum Lamentationum
Jeremiæ Prophetæ. Allegorice, Et Moraliter Expositus, & Distributus In
Discursus LII. Concinatorios Quadragesimales ... ; Scilicet Liber Vitæ, Et
Excessvs Amoris ...

Rodt, Franz Joseph von

Campoduni, 1680

Zain. Viderunt eam hostes, & deriserunt sabbata ejus. Thr. 1. v. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52659)

DISCURSVS XIII.

Zain.

Viderunt eam hostes, & deriserunt Sabba-
ta ejus. *Thren. 1. v. 7.*

DE ECCLESIA.

*Sabbata, festa, & solemnitates in Ecclesia
Dei sunt hostibus contemptibiles, eò quòd
fideles, ut plurimum, non vacent Deo, sed
otio, lusibus, & petulantis.*

1. **C**Um totus pene Ju-
daorum populus, &
ipsa quodammodo eo-
rum Ecclesia in capti-
vitatem Babylonicam devenis-
set, miras & inusitatas illius ce-
ramonias intuiti populi genti-
les, deriserunt Sabbata ejus, id
est, festa, cultum, & religio-
nem, quam & vanus quidam
Philosophus Religionem pue-
rorum nuncupavit; viderunt
eam itaque hostes, & derise-
runt Sabbata ejus, sicut hodie Ju-
daeos deridemus, glossatur Inter-
linearis. Non quòd illa à Deo

præscriptæ ceræmoniaæ legales,
vana & ridicula sint, sed quòd
illi umbra, & figura (quæ ad-
ventante novæ legis lumine
evanuit) tam scrupulosè inhæ-
reant, & tenacius, quàm olim
ipsa lex ab illis exigebat, *vacant
enim ad nugas, testatur de Judæis
Augustinus. Illi à bono opere
vacant, ab opere nugatorio non va-
cant.* unde meritò Hebræus
ille ridebatur in Sabbato in fo-
veam cadens, cum ea die ob ve-
nerationem Sabbati inde se ex-
trahi non sustineret, hoc versu
oblata opem recusans.

*Judaorū
Sabbata
videntur.*

*Glossa
Interl.*

*S. Aug.
in Psal.
91. titulu.*

Sabbata

Quia pueriliter seruant.

Sabbata sancta colo, de stercore surgere nolo.

Itaque à Christiano, ob scrupulosam nimis Sabbati ipsius observantiam irrisus, ut simili observantiâ etiam Christianorum Sabbatum celebrare cogetur, sequenti die Dominicâ in stercore feriari iustus est, hoc versu ipsi accinente Christiano:

Sabbata nostra quidem, Salomon celebrabis ibidem.

Uti autem nos Hebræorum pueriles in Sabbato, aliisve solemnitatibus usitatas ridemus crepundias, ita hodièque graves Ecclesiæ in celebratione festivitatum usitatas ceremonias rident hæretici, &c. Sed irrationabilis ille, & puerilis risus, ac nasuta impudentia, sicuti nulla nititur solido fundamento, & ratione, ita nec refutatione digna est, magis despicienda, quàm refellenda. Quod autem magis deplorat Ecclesia, est, quòd subinde non sine ratione viderunt eam hostes, tam spiritus maligni, quàm hæretici, & deriserunt Sabbata, ac festivos illius dies, qui operibus piis ac religiosis celebrandi, ut plurimam otiosis & vanis (& utinam non peccaminosis) partibus à Christianis teruntur.

Ille duram homo homini servitutem imponit. Impius minorum exactor est homo, notat Oleaster, vellet enim, si possibile esset, ser-

rum habere æreum, aut ferreum, ut continuò ejus uteretur ministerio.

Pari ratione homo nec equis aut jumentis suis ullam daret respiciendi moram, nisi ipse Deus

Sabbatum hominibus præscriptum, etiam jumentis favorabile, pro quiete sanxisset: Unde

disce, quanto sit melius pro Domino, quàm improbo homini servire, cum

Deus servis suis etiâ insensibilibus det requiem; homo autem lasso homini

eam neget, juxta illud threnorum ultimo: Lassus non datur requies.

Intentio legislatoris non tendit quidem præcisè ad requiem, & otium corpori parandum, sed

magis ad ordinandum animæ, terrenis operibus intricata,

tempus, quo ab iis libera etiam divino cultui, & memoriæ Dei sui, creatoris ac redemptoris

vacare possit, in hunc enim finem maximè à Deo institutum

Sabbatum in decalago, & aliæ ordinatæ festivitates, in lege veteri, & in lege nova eadem

ratione, & sine præscriptæ solemnitates, & festa tam Domini, quàm Sanctorum; Unde maxi-

mè convenit, ut etiam parentes, & patres familias filiis, ac

subditis suis festi celebrandi rationem, ac memoriam signati

mysterij exponant: uti in lege veteri Deus præcepit: Nar-

rabisque filio tuo, in die illo, dicens: Hoc est, quod fecit Dominus mihi, &c.

nam Dei memoria, & cultus præcipuè festi

Homo durus in hominem.

idem cit.

Thren. 5.

v. 5.

Non tantum, Sabbato, corpori quies ordinatur

Memoria festi recordanda.

Exod. 13. v. 8.

Gregor. Nanzian.

festicapot est. Uti docet Gregorius Nanzianzenus.

Levir. c
6, 6. v. 12.

Ne tepescat amor.

S. Thom.
opus. 5.

S. Bona.
ser. 4. de
10. Præc.
S. Anton.
p. 1 tit.
14. c. 4.
S. 4.
Gloss.
Ord. in
Num. c.
28.

Observat Angelicus, quod serio olim præceperit Deus: Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet Sacerdos, quod maxime de altari humani cordis intelligendum, in quo ignis divini amoris semper ardeat, necesse est; cum verò mundani quique, maxime servi & agricola, per totam hebdomadam terrenis suis negotiis occupati, vix tempus curandi, & fovendi hujus ignis habeant, saltem Sabbatum instituit Deus (cui alias solemnitates & festa adiecit Ecclesia) ut in iis nutrire ignem amoris divini, & ligna subiicere possent. *Ne omnino alienentur à Deo (ait Angelicus) oportuit, quod haberent aliquem diem determinatum, ne nimis tepescat in eis amor Dei.* Concludit ergo, quod Sabbatum datum fuit ad opera pietatis. Hinc accedit etiam sententia Doctoris Seraphici, docentis: *Præcipit Dominus sanctificationem, id est, vacationem ad amandum.* Idem sentit S. Archiepiscopus Florentinus: *Est ordinatum ad vacandum Deo.* Verum, & debitum observandi Sabbati modum præscribit glossa in hæc verba. *Die Sabbati nihil de mundanis actibus oportet operari; Si ergo nihil mundanum geras, spiritualibus vaces, ad Ecclesiam venias, verbo Dei autem præbeas, caelestia cogites,*

de futura spe sollicitudinem geras, venturum iudicium præ oculis habeas, non respicias ad præsentia, & visibilia, sed ad invisibilia, & futura. Hæc est observatio Sabbati Christiana. Et demum concludit: *Qui ergo cessat ab operibus sæculi, & spiritualibus vacat, sacrificium Sabbati, & diem festum agit.*

Sed (pro dolor!) parum de hoc Christiano Sabbato faciendum curant Primates, & Magnates nostri Christiani, parum vacare quarunt Deo, raras verbo Dei aures, cum aulicis suis, præbent proceres, mundo muliebri totum tempus promeridianum dedicatur in gynecæis; ventionibus, & excursionibus attendunt nobiles, computationibus plebei, Mercatores, & alij commerciis dediti, dandis & acceptandis rationibus frequentandis, hinc inde ad festivas solemnitates & æncænia indictis & magno abusu introductis nundinis, quibus ut plurimum cultus divinus, & festi splendor obscuratur; Juventus in lusibus & choræisteris festorum dies, quibus attendere per alios dies ipsis non vacat, &c. tanquam in hunc finem Deus ipsis Sabbatum, & à laboribus quietem indulset, ut genio, & petulantia suæ vacare possent. Et hæc observatio est Sabbati Christiana? An non Sabbata nostra, sic à Christianis celebrata, merito

Festa,
quomodo
agendat

III:

Quomodo
celebratur?

iri-

S. Thom. ibid. irrideant inimici nostri? Non enim ad ludendum ordinatur talis dies, sed ad laudandum, & orandum Dominum Deum; ait Angelicus.

Tam solliciti etiam in hoc puncto fuerunt Zelosi Imperatores Christiani, ut non solum opera servilia, & forenses lites, sed etiam ludos publicos & spectacula in festivis diebus penitus interdicerent, ut videre est in L. Omnes dies C. de feriis.

Interdicta etiam olim spectacula in festivis diebus penitus interdicerent, ut videre est in L. Omnes dies C. de feriis.

L. Dies festos. ibidem. Nec hujus tamen Religiosi diei otia relaxantes, obscenis quinquam patimur voluptatibus detineri, Nihil eodem die sibi vindicet scena theatralis,

Ludi Circenses, aut Circense certamen, &c. Et si in nostrum ortum, aut natalem celebranda solemnitas incidit, differatur. Gravi etiam proscriptionis, & exauctorationis proposita poena, &c.

At hodie scenis theatralibus, spectaculis digladiatoriiis, funambulorum, & histrionum ludis festivi maximè consecrantur dies, & tamen nec quicquam de observato Sabbato dubitatur.

¶ V. At saltem (dices) si non Deo, saltem ab operibus servilibus vacatur, uti divina lex mandat;

Omne opus servile, non facietis in eo. Nemo diebus festivis facile viderit quemquam serere, occare, aratro terram proscindere, metere, frumentum terere, aut triturrare. Nemo facile viderit officinas artificum his diebus, tundendo, secando, strepidare, silent mallei, & ferræ, & omne opus servile procul ablegatur.

Sed hæcine sola sunt opera illa servilia diebus festivis interdista? hæcne sola à Deo in illis exerceri prohibita? Imò verò non dantur tantum opera physicè servilia, sed etiam maximè moraliter servilia, teste enim Antonino, Opus maximè servile, est peccatum, quod facit servum diaboli. Et ultra prosequitur, quòd magis facit contra istum præceptum, peccans mortaliter in festo, quàm operans manualiter. Cui sententiæ etiam inhærere videtur Thomas Aquinas, allegans auctoritatem S. Augustini, qui s. Thom. dicit: Minus malum est tali die arare, quàm ludere. Repetit idem S. Augustinus in titulum Psal 91. Melius est arare, quàm saltare. Licet hoc in sano etiam sensu intelligendum sit. Nam arare, cum, de se, sit opus indifferens, diebus non festivis licitum est omnino, & laudabile, licet illicitum diebus festis ob extrinsecum Dei, vel Ecclesiæ præceptum, saltare autem & ludere

Peccatè est opus servile

S. Antonin. cit.

s. Thom. cit.

An minus malè ludere, quàm arare?

(præ-

(præsertim in eo sensu uti in sacris literis ut plurimum accipitur, & ibi specialiter; Sedit populus manducare, & bibere, & surrexerunt ludere) cum de se, & intrinseca sui ratione cum jactura inutili temporis sit reprehensibile, etiam diebus non festis, quanto magis in ipsis diebus festis, in quibus non tantum quies ab operibus servilibus physicis, sed maxime moralibus, id est, peccatis mandatur. Licet enim ejusmodi petulantis privatis quies Sabbati non tam tumultuose disturbetur, sicuti per arationem, aut malleorum repetitos ictus, interruptur tamen, & disturbatur sanctificatio Sabbati, ad opera pietatis, & amandum Deum, non ad lascivè ludendum, & petulanter lascivendum instituti.

In diebus f. sicut?

V. S. Ant. ait.

Antea habet peccatum in aliam speciem.

Saltem circumstantia gravis.

Estque Florentini Antistitis rigorosa in hoc passu sententia, quod talis circumstantia (in die festo) trahit peccatum in aliam speciem; nam fornicans in festo, facit contra duo præcepta, scilicet non machaberis, & illud de sanctificatione Sabbati. Quamvis autem moderni, more suo, mitiores in moralibus sint iudices, & censores, certum tamen est, esse hanc circumstantiam peccatorum (in die festo) ita notabilem & aggravantem, quam merito, tenera conscientia Christiano in confessione, exprimere con-

veniat, & Confessarius ejusmodi festiva sanctificationis violatores durius excipere, & peccati gravitatem remonstrare teneatur. Maxime cum Deus etiam in sacris paginis maxime peccata à populo in Sabbatis, & solemnitatibus festis commissa, severe redarguat, veluti apud Isaiam. *Ka. lsa. c. 1. lendas vestras, & solemnitates vestras odit anima mea, & facte sunt mihi molestæ, comminans etiam per Malachiam: Dispergam super vultum vestrum, stercus solemnitarum vestrarum.* Malach. c. 2. v. 3.

Deploandum planè est, quòd foetidum peccatorum stercus etiam à Christianis nostris, maxime in diebus festis colligatur, aggregantes contra se densum lutum. Revera si in tribunali tam poenitentiali, quam forensi contra reos de tempore delicti inquiratur, ut plurimum densum hoc lutum diebus festis aggregatum, & collectum invenietur. Quare ex helluone, quando se ita vino ingurgitaverit? quando ita temulentus per plateas vacillanti gressu incedens hinc inde in platearum angulos arietaverit? Si non semper, ut plurimum tamen, die festivo id actum fuisse respondebit, cum à se dies Sabbati in popinis sanctificaretur. Interroga blasphemum, quo die tam deliberato, & exacerbato animo, scandalosas,

Maxima peccata.

In festis committuntur.

In F. f. 12
commis-
satur.

dalofas, & industriosè excogitatas in cœlum blasphemias effutierit? Plerumque id diebus festivis, inter chartas lusorias, & aleas, vel computationes contigisse experieris. Quod pariter derixis, & contentionibus experientia docet, nam verbera, & cicatrices ut plurimum inter temulentos helluonum tumultus diebus festivis imprimuntur, hæc Sabbatini sunt præclara stigmata. Et nunquid, hæc est observatio Sabbati Christiana? Si ulterius quæras ex lasciva juventute, quo die, lascivas suas petulantias, & turpitudines exercere consueverit, & stercoreis fœtorem congregaverit? negare non poterit, maximè id in festivis diebus actum, dum quærendæ societatis otium illis suppeteret, cum alijs diebus, non festivis, manuali labore præpediti cupiditates venari non ita curaverint. Quasi ita festivi dies ad vacandum luxuriæ, gulæ, lusui, ebrietati, &c. sicuti feriales laboribus manualibus, & operibus servilibus deputati sint? Pro pudor! Hæcine observatio Sabbati Christiana? An non meritò Sabbata nostra irrident Hebræi, & gentiles? Viderunt eam hostes & deriserunt Sabbata ejus, dum Christiani in iis fœtidissima peccatorum stercorea, & onera colligunt,

P. Franc. Iosephi Op. IV.

ita ut etiam Urbanus VIII. hanc ob rationem, festorum numerum minuendum, solemnibus bullâ decreverit.

Minaciter ad deponenda hæc stercorea onera hortatur Deus per Jeremiam: *custodite animas vestras, & nolite portare pondus Sabbati. Onus autem animæ, & pondus malum (ut docet Angelicus) est peccatum.* Hanc Angelici Doctoris expositionem etiam sequitur Hugo Cardinalis, nolite (inquiens) portare pondus, id est, peccata: Et hoc maximè in die Sabbati, quando ab omni opere servili cessabunt homines, unde multò magis à peccato tunc cessare debetis. Sicut homo maximè in festis debet abstinere à peccato, quod est pondus grave; Psal. 37. Sicut onus grave, gravate sunt super me. Cum tamen homines perversi tam studiosè in die Sabbati pondera, & onera peccatorum colligant, tanquam ab opere servili exempta Sabbata & festa, ex industria ad hæc ferenda pondera sint ordinata.

Monet Deus Jeremiam Prophetam, ut per plateas civitatis circumferret oculos, & nefanda Israëlitarum spectaret facinora. Et quam hæc? Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, ut faciant placentos reginæ cæli, Lunæ, seu Dianæ. Et quam hæc ligna, quæ colligunt filij? Per ligna (respondet Cardinalis

VF

terera. c. 17. v. 21. Peccatū est onus.

Hugo Card. hic. Hoc non convenit portare.

die Sab. bati.

Ligna quo modo colligant filij Jeremi. 7. v. 17.

Hugo Card. hic.

P à S. Ca.

à S. Caro) significantur mala concupiscentia, quibus succenditur ignis diaboli in cordibus peccatorum, per consensum & opus exhibitum illis concupiscentijs. Hæc autem ligna colligere in Sabbato, duplex est abominatio, quia attestantibus sacris paginis, lapidatus est ille, qui colligebat ligna in Sabbato. Peccatores enim maxime huiusmodi ligna colligunt in diebus festivis, & ideo Sabbata eorum, & solemnitates eorum, odivit anima: Viderunt eam hostes, id est, demones, & deriserunt Sabbata eius.

Et quod magis dolendum, collectis per filios lignis, Patres succendunt ignem, quia non corrigunt filios suos, sed magis dant eis vestes, & denarios, & alias occasiones, quibus facilius colligant hæc ligna, id est, nocivas concupiscentias. Et mulieres conspergant adipem, delitiosè filios suos nutriendo, & superflue ornando, & nimis delicate eos amando; Ut faciant placentas Reginae caeli, per peccatum luxuria corporis suum sacrificantes Lunæ, id est, omni temporali gaudio se exponentes, ut non sit pratum, quod non pertranseat eorum luxuria. Hæc Hugo. Ad has placentas infernales in diebus festivis sedet (applaudentibus, vel saltem non contradicentibus parentibus) juventus Christiana; sedet, inquam, manducare & bibere, & postea surgit ludere, obscænis vacans jocos, & spectaculis: Filij eorum colligunt ligna!

Quid mirum, si sic ligna colligat plebs Christiana, quod demum etiam Deus justè contra eam excandescens succendat iram divinæ vindictæ, & exardescat sicut ignis in spinis?

Videmus totum Romanum imperium, imò totum orbem Christianum uno ardere penitus belli incendio, ad quod plebs Christiana ligna jam à multis collegit annis, & quidem ut plurimum diebus festivis; Si ergo ignem optamus extingendum, non ferenda, aut colligenda, sed removenda ligna sunt. Aut siquidem colligenda ligna, & peccata sint, ea ad confitendum, & comburendum ardentis contritionis flammâ, colligamus, gratum Deo in comburendis hæc lignis facturi sacrificium.

Sic & Antoninus ex illo veteris legis præcepto, quo die Sabbati sacrificium duplicandum mandabatur, infert (præter festi sanctificationem) offerendum est ergo sacrificium de animâ per contritionem. Quod etiam Angelici doctrinâ confirmatur, qui docet: Unde primò debemus ultro offerre animam nostram, dolendo de peccatis: prout psalmista testatur: Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum, & humilitum, Deus, non despicias. Sic igitur benè, laudabiliter, & Christianè Sabbata peragentur, hæc erit observatio Sabbati Christiana,

VII.

Ignis modernus bellorum ab his lignis.

Comburemus per contritionem.

Num. 28. v. 9. S. Anton. cit. S. Thom. Opusc. cit.

Psal. 50. v. 8

Servantibus Sabbatum,

na,

na, non tantum ab operibus vanis & servilibus tam physicis, quam moralibus abstinere, sed etiam pietatis, & poenitentiae operibus sanctificare; sic Sabbata nostra deridere cessabunt inimici, quae illis, sic celebrata, non jucunda erunt, sed formidanda, nobis autem maxime salutifera, non tantum ad salutem animae, & spiritualium, sed etiam temporalium profectum; nam si largam benedictionem Israëlitis, annum sabbaticum ritè celebraturis, Deus promittit, & praestitit, cur non & Christianis praestabit? Probè observat ad propositum nostrum Africana Ecclesiae lumen Augustinus: *Si curabant divina Is-*

raëlica, & Deus curabat humana, sicut ipse promiserat. Inde bene arguit praclarus Expositor, Cornelius: *Audiant hoc Christiani? discantque sua lucra non querere, violando festa per labores, venditiones, &c. si enim Deus Judaeis promittit hic, servantibus quietem toto anno sabbatico, annonam intres annos, multò magis Christianis servantibus quietem paucorum festorum, providet de victu, & lucris?* In divinam ergo confidentes bonitate, & munificentia agamus cum devotione, & pietate Sabbata Domini, ut & ipse nobis concedat Sabbatum, & quietem sempiternam in caelis,

Amen.

Promittitur bene dictio.

Levit. e. 25. v. 2.

S. August. q. 16. ex loco Exod. 34.

DISCURSVS XIV.

Zain.

Viderunt eam hostes, & deriserunt Sab-
bata ejus. *Thren. 1. v. 7.*

DE ANIMA.

*Non datur Sabbatum & quies, sive sessio
in hoc mundo.*

*I.
Glossa
Ord. hic,*

*Sabbatū
temporis*

*Æterni-
tatis.*

*Hugo
Card.*

Et mens

Titulus nonagesimi
primi Psalmi est: *Psal-
mus Cantici in die Sab-
bati.* Sed quale hoc
Sabbatum? Triplex Sabbatum
assignat Glossa ordinaria hīc
Nempe Sabbatum temporis, æterni-
tatis, & mentis. Sabbatum tem-
poris, est septimus dies, quo
post opera sex dierum comple-
ta, requievit Deus. Sabbatum
æternitatis, æterna requies, pro
qua in præsentī bona operari
debemus. Sabbatum mentis, est
tranquillitas conscientię spe fu-
turi, ut non turbetur rebus sæ-
culi. Juxta opinionem Hugō-
nis Cardinalis, Sabbatum pe-
ctoris, est quies à vitio. Sabba-
tum æternitatis, est pax æterna:
*pax super pacem, pax, inquam, quæ
exsuperat omnem sensum.*

Quod ad malos attinet, quā-
diu à malo non recedunt, Sab-
batum æternitatis sperare non
possunt, sed neque Sabbatum
mentis. Nam teste Augustino:
*Omnis homo malus Sabbatum habere
non potest: nusquam enim illius con-
quiescit conscientia, & necesse est, ut
in perturbationibus vivat. Boni
autem & justī, Sabbatum cor-
dis habent, nam, uti docet S.
August. cui bona est conscientia,
tranquillus est, & ipsa tranquillitas
Sabbatum est cordis. Sed hoc Sab-
bato non contenti subinde justī,
etiam Sabbatum æternitatis non
tantum sperare, sed etiam pos-
sidere affectant, dum in pace
tam interna, quā externa se-
dere, quiescere, & Sabbato
gaudere sine ullo labore, & per-
turbatione externa exoptant,*
sed

*S. August
hic.*

*Mali non
habent
Sabbatū*

*Boni Sab-
batū men-
tis.*

Sed non sed tale Sabbatum, sessio & *atēnita-* quies aternitati reservatur, nec *ti.* eam in hoc mundo sperare licet, sed ubi stare, & laborare convenit.

II. *Act. c. 1.* *v. 12.* *Iter Sab-* *bati quā-* *tum?* Scrupulosa valde circa Sabbatum temporum erat plebs Judaica, quæ non solum a tumultuoso labore, sed etiam ab itinere faciendo vacabat, nisi illud esset modicum, unde etiam reversi dicuntur Hierosolymā discipuli, à monte, qui vocatur Oliveti, Sabbati habens iter, quod quasi milliare Italicum continet, juxta sententiam magis probabilem. Quoniam ergo Judæis tanta religione præceptum erat Sabbatum, ut ultra iter Sabbati progredi non liceret, eo peracto sessione, & quieti indulgebant.

Distantia *Emaus ab* *Jerusalē.* *Luc. 24.* *v. 13.* *Hugo* *Card.* *Signat* *distantiā* *Ecclesia* *militan-* Hoc autem iter Sabbati, quoad sessionem & quietem non observabant illi duo discipuli, in ipso Resurrectionis Dominicæ die, euntes in Castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Jerusalem, nomine Emaus. Hæc autem sexaginta stadia septem millia passuum, & quingentos continebant, id est, septem milliaria Italica cum dimidio, cum stadium centum, & viginti quinque passus contineat. *Mysticè* igitur (ut docet Hugo Cardinalis) ostenditur hinc distantia & via ab Ecclesiā militante usque ad trium-

phantem. Sed hæc distantia non *in*, & tantum Sabbati habet iter, sed *triumphū* sexaginta & amplius stadiorum *in*. spatia continet.

Sumus nos homines, in mortali hac vita constituti, viatores, *Iter Sab-* qui ab Emaus ad cœlestem Jeru- *bati Sa-* salem peregrinamur, sed mag. *lernitanā* ni laboris, & incommodi itineris peracti, Sabbati iter ex hac peregrinatione facere peroptamus, brevi, & commodo viarū compendio illuc ituri, vix mille passuum molestiā tolerare sustinemus. Hoc mille passuum, & Sabbati Salernitani iter, trito illo versu describitur: *Post mensam stabis, vel passus mille meabis.* Hic maximus quorundam Salernitanæ, vel potius Epicuræ scholæ discipulorum motus est, à mensa, mille passus deambulare, post deambulationem rursus sedere, recumbere, & quiescere, & Sabbatum agere nulla corporis incommoditate, vel labore turbandum; *Viderunt eam hostes, & deriserunt Sabbata ejus.* Nam per hoc Sabbati commodum, & compendiosum iter, ad cœlestem Jerusalem non pertingemus, cum sexaginta stadiis, & non tantum itinere Sabbati, Emaus distet ab Jerusalem.

III. *Nec Deū* *filio iter* *Sabbati* *commissum* Nec ipse etiam aternus Pater Filio suo unigenito in cœlestem Jerusalem, & patriam redituro quietum, commodum, & breve tantum iter Sabbati præ-

præscriptis, sed per 33. omnino. (ait glossa in hunc passum) non
 años magno cū labore, per Ægy- *putare requiem in rebus mundi, &*
 ptū per Palastinā, per vicus & *ire post Dominum in paradysum,*
 civitates, per desertū fame & si- *quod si noluerimus, non inveniemus*
 ti confectus obambulare iussus. *hic veram requiem.* Surgite er-
 go, post vestigia Christi ite, qui
 Luc. 24. re in gloriam suam, non seden- *Luc. 9.*
 v. 26. do, non quiescendo, sed labo- *v. 23.*
 rando, & dolores excessivos
 sustinendo, nullum, nisi in se-
 pulchro, Sabbatum agens. Cur
 ergo nos homines peccatores,
 à cœlo exules, & ob peccata
 nostra proscripti, per unicum,
 ab omni labore vacui, Sabbati
 iter ad gloriam alienam, quies-
 cendo, & sedendo pertingere
 præsumamus? Sabbatum, quam-
 diu in hoc mundo peregrina-
 mur, sperare non possumus; so-
 lum enim sepulchrum sabbato
 nos beare poterit, & quietem
 dare à laboribus, uti patiens
 Propheta omnium laborum ge-
 nere exercitissimus, in hoc
 unicum sibi proponit impetran-
 di Sabbati solatium: *Et solum mi-*
 hi *hi superest sepulchrum,* angustiis,
 & laboribus defatigato corpori
 Sabbatum, & requiem daturū:
 Iob. c. 17. *Gaudētque vehementer, cum in-*
 v. 11. *venerint sepulchrum.* Huc donec
 pervenerimus, nullum Sabba-
 tum, nulla speranda requies:
 Iob. c. 3. *Surgite & ite, quia non habetis hic*
 v. 22. *requiem.* Pagninus vertit: *Quia*
non est hæc civitas requiei; Et Chal-
 dæus: *Non est hæc terra domus re-*
 quiei. Surgite & ite. *Subemur*
 Glof. ord. *revertensque est Angelus Domini*
 secun-

*Solum se-
pulchrum
dicit Sab-
batum.*

Inpiæ aulæ pertasus Helias, IV.
 fugitivus à facie Jezabel perre-
 xit in desertum, viam unius diei. 3. Reg. c.
 Sed brevi itineris sui pertasus, 19. v. 5.
 sedit subter unam juniperum, *Helias fu-*
 & petivit animæ suæ, ut more- *girus*
 retur, jam enim labori succum- *ab aulâ.*
 bens quærebat requiem; Suffi-
 cit mihi Domine: tolle animam
 meam: projecitque se, & ob-
 dormivit in umbra juniperi,
 Sabbatum requirens. Et ecce
 Angelus Domini tetigit eum,
 & dixit illi: Surge, & come-
 de. Respexit, & ecce ad caput
 suum subcinericias panis, &
 vas aquæ. Comedit ergo, &
 bibit, & rursum obdormivit;
 reversusque est Angelus Domini

secundò, & tetigir eum, dixitq; illi: Surge, & comede, grandis enim tibi restat via.

Heliàs (exponit moraliter *Carenlis*) *hic gerit speciem cuiuslibet iusti*, declinantis superbam, & crudelem *Jezebel*, quæ carnis concupiscentiam significat: Interpretatur enim sanguine fluens, vel sterquilinum, hanc fugit *Heliàs*, id est, *vir iustus*: Perversus autem quisque, atque iniustus ad hoc sterquiliniū quiescens, in illo Sabbathum Epicureum agit, cum illo demente *Judæo* se declarans:

De stercore surgere nolo. Iustus autem pergit in desertum, tumultum seculi fugit, & solitudinem animi quarit. Sed primo fervore citò tepescente non magnum conficit iter: viam scilicet unius diei, viam nempe, quæ iter Sabbathi non excedat, mox enim quietem suspirans sedet subter unam juniperum, ibique obdormit in umbra juniperi. *Ecce acedia* (dicit *Hugo*) obdormit non tantum sub junipero, vel super juniperum, sed in umbra juniperi, quia non laborem penitentiae, sed refrigerium vite quaerunt, & Sabbathum laboris. Sufficit mihi, ajunt, Domine, iter Sabbathi; iter unius diei sub umbra, & cum quiete mihi sufficit. Hanc torpentem, & Sabbathizantē in corporis otio & quiete animam respiciunt hostes, & derident Sabbathata ejus, eò

quòd unius diei viâ, & itinere lassata, jam in umbra spinosæ Juniperi se prosternat, per quâ Magnus Gregorius peccatum, ejusque delectationem intelligit. Rident ergo hostes miseram & insipienter tepidam animam, quòd Sabbathum, & quietem inter spinas peccatorum, & deliciarum quæsitura, nusquam tamen minus, eam inventura, quàm inter spinas, conscientiam miserè lacerantes. Spina (affirmat præfatus Doctor) est omne peccatum, quia dum trahit ad delectationem, quasi pungendo lacerat mentem: Hinc, Omnis homo malus (sicuti ex S. Augustino ostensum est) Sabbathum habere non potest. Et deriserunt Sabbathata ejus.

Quare torpentem excitat angelicus spiritus. Surge, & comede. Excitatus Propheta respexit ad caput suum sub cinericiu panem, & vas aquæ; Panis subcinericus est memoria mortis (ait *Hugo*) quæ multum reficit animam contra acediam; incutit enim timorem, timor verò sollicitudinem operatur, sollicitudo torporem excitat. Nihilominus natura fragilis & ad quietem prona, quamvis hoc cibo excitata, facile iterum in soporem reincident, cujus denuo latera excitans gratia pulsando percutit: Surge, comede, grandis enim tibi restat via, scilicet ad montem Dei Oreb:

Hugo hic
Est homo
iustus.

Tumul-
tum seculi
fugit

Obdormit
sub Juniperi.

Quærens
Sabbatū
& quietē
S. Greg.
20 moral.
c. 12.

Panis sub
cinericus

Memoria
mortis.

Hugo hic Oreb: Id est, à terra usque ad coelum, à miseria usque ad gloriam, ab exilio usque ad patriam, interpretatur Hugo. Vel ad mentem Cornelij: ad montem Dei Oreb,

Cornelius hic. Hugo ib. Id est, ad culmen sanctitatis & perfectionis, ad quam grandis tibi restat via, via scilicet aspera Penitentia, uti Hugo notat. Grandis autem dicitur hæc via, quia toto tempore vitæ durat, & habet hæc via quasi spatium quindecim stadiorum; adeoque iter Sabbati excedit, quia hoc septem stadiis conficitur, quibus si unum adhuc stadium (125. scilicet passus) addas, milliare Italicum completur.

Hoc autem (quindecim videlicet stadiorum) spatium assignat Evangelista Bethaniam inter, & Jerusalem: Erat Bethania juxta Jerusalem quasi stadiis quindecim. Quò etiam alludeni Hugo Cardinalis ubi supra, observat, quòd Bethania interpretatur domus obedientie, vel domus afflictionis: Hæc est mundus; Hierosolyma interpretatur visio pacis: hæc est patria. Prætereo modò quindecim illa stadia, quæ de mundo ad patriam ituris præscribit præfatus Expolitor, et tantummodo concludo, quòd peregrinus & viator (sive de domo obedientie, scilicet Monasterio, sive de domo afflictionis, nempe mundo) iturus ad patriam, grandem præ se ha-

beat viam, quæ nullam somno, quieti, aut Sabbato moram permittat: Surge, grandis enim tibi restat via, plus quàm Sabbati habens iter.

Pulchrè monet S. Gregorius, VI. singulare nobis mysterium, ac eruditionem nobis à Christo redemptore nostro fuisse exhibitam in diebus Passionis sue. Sexta enim feria passus est, Sabbato quiescit in sepulchro, Dominico die resurrexit. Ad festivum ergo & clarum diem Solis, Dominus non nisi post multos feriales, seu potius laboriosos dies venire potuit, fuit longa, & dura hæc hebdomas, quam continuis transegit laboribus à juventute sua. Inter omnes tamen transactæ hebdomadæ, & vitæ laboriosæ dies, durissima fuit ultima illa sexta feria, tam graviter à Filio Dei apprehensa, ut, etiam pridie, sanguineum illi sudorem exprimeret: laboravit durissimè per totam noctem usq; ad sequentis ferie sextæ intensissimo calore divini amoris ardentè meridiè, portans pondus diei & æstus. Desiderabat reseire cœlestis sponsa, ubi tunc in meridie quiesceret dilectus: Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes, in meridie? Sponsam lauto pastum convivio, & recumbentem præsumebat sponsa meridie, cum charitatis solares radij maximè in dilecto ardentes coru-

c. Greg.
is Ezech.
hom. 16.

Feria sex
in Christo
gravis

Cant. I. v.

S. Bonav.
serm. 6
de Rogat.

Euc. 9.
v. 58.

Isa. c. 1.
v. 14.

Psal. 68.
v. 4.

Isa. 63.
v. 3.

Sabbatū
in sepul.
thro ha-
bitis.

coruscarent. Sed cheu, non pascitur, nisi felle & aceto, non cubat, non dormit nisi in duro Crucis lecto. *In Cruce; ibi dormis, ibi pascis, ibi cubas in meridie,* respondet cum Mellisuo Doctor meus Seraphicus. O durum sexta feria lectum divini spon- si: Nunquid *Vulpes foveas habent, & volces caeli nidos, filius autem hominis non habet, ubi reclinet caput suum:* Nam duro ligno acutis affixi clavis pedes, & manus, pungentibus spinis coronatum caput, nec reclinacioni, nec quieti locum præbent, aut Sabbato, sed durissimis exercent laboribus. *Laboravi sustinens, ut sustinerem, laboravi, ut laborarem, dura sustinui. Laboravi clamans, clamavi laborans, rauca facta fauces meæ, & tamen qui laboranti mihi se jungeret, non inveni: Torcular itaque calcavi solus, & de gentibus non est vir mecum!* O dura, ô aspera, ô cruenta, ô cara feria sexta, laboribus & doloribus tenerrimum Mariae Filium durissimè prementibus, cumulata!

Exceptit demum duram hanc sextam feriam, & diem Veneris Sacratissimam & carissimā, tranquillum Sabbatum, cum effulis, & exhaustis omni sanguine venis, sub feria sexta meridiem in Cruce, directo ultimo in Matrem Virginem hali- tu, emittens spiritum obdormi-
P. Franc. Iosephi Op. IV.

ret, cui solum quieti supererat sepulchrum; gaudebat tunc doloribus & laboribus defatigatum, & exhaustum corpus, quòd demum saltem invenerit sepulchrum, in quo quietum ageret Sabbathum, quod sequebatur festivus & sollemnis dies solis & Dominicus, gloriosa Resurrectionis. *Hæc est dies, quam fecit Dominus, quam exultatione, & lætitiā celebrandam monet Pro- pheta regius.*

Ad hanc verò gloriosam solis diem, Christus pervenire non potuit, nisi superatis prius totius hebdomadis, ac vitæ ærumnosæ laboriosis feriis, suos instruens exemplo, ne ordinem in hebdomadis diebus ullo modo invertere, & Sabbathum, aut Solis diem ante superatam sexta feria laboriosam asperitatem quærere præsumeremus, quamdiu in hoc mundo, & carne mortali degimus. *Præ- sens enim vita (testatur S. Gregorius) adhuc sexta est feria, quia in laboribus ducitur, & in angustiis cruciatur. Sed Sabbato, quasi in sepulchro quiescimus, quia requiem animæ post corpus invenimus. Dominico verò die, cum corpore à morte resurgemus, & in gloria animæ etiam cum carne gaudebimus:* Dura est cara illa sexta feria, sed tranquillum est Sabbatum, amcinitate autem, & lætitiā prævalet dies solis, quem nullus nostrum non

Diem festis in Resurrectione.

Psal. 117. v. 23.

VII.

Præ- sens vita est feria sexta.

Q

non

non anhelat. Sed hunc præcedat Sabbatum, & istud sexta feria, necesse est, cum sui laboris pondere & æstu sustinenda.

De hac nimirum conquerimur mortales, & longam nimis esse ingemiscimus: sed si hanc longam, etiam vitam nostram longam nimis nobis durare conqueramur, oportet; Tota enim præsens vita adhuc sexta est feria; qui brevem hanc desiderat, brevem etiam exoptet vitam, sed miseri plerumque abbreviari feriam, & prolongari vitam petimus, ignari, quàm pretiosa, & cara sit hæc sexta feria, in qua pro Dei honore, & augmento gloriæ nostræ operari nobis concessū est; Venit enim nox, quando nemo amplius operari potest, nempe Sabbatum sepulchri, quando emortuum in sepulchro, & in pulverem redactum corpus, ad augmentū gratiæ, & gloriæ cooperari anima non amplius valet. Totis ergo viribus in bene, & fructuosè impendendā hæc sextā feriā desudemus, nulli parcamus labori, ad laborem quidem nati, sed non minùs ad gloriam, & quietem æternam, quæ laborem consequitur. Post hanc vitam, in Sabbato tempus est quiescendi, modò autem tempus est laborandi; *Homo nascitur ad laborem, avis ad volatum.* Aves

Feria sexta nobis longa videtur.

Ad laborem nati sumus.

*Iob. c. 5
v. 7:*

(angelici spiritus) statim ad volatum jucundum creatæ, nidum quietum cœlestis Sabbati obrinuerunt, sed nos miseri Adami filij, ad laborem nati, in sudore vultûs nostri laborare debemus, quamdiu sextam feriam agimus in hoc mundo. Sed nec horas laboriosas nimis in hac sexta feria enumeremus, & nimiam longitudine molestas conqueramur. Ecce enim, jam ad vesperascit, ad finem labores vergunt, ad occasum properat jam sexta feria; Licet ergo adhuc ad vesperam demoretur fletus, & maximum in senectutem incumbat onus dolorum & laborum, tamen succedet ad matutinum lætitia. Sustinete adhuc modicum: En modica passio, sed gloria erit infinita, solebat hortari fratres suos pater meus seraphicus: Quid ergo istam totā die otiosi? non nos tædeat laboriosa sexta feriæ, sed laboremus indefessè, & dicere quondam poterimus: *Videte oculis vestris, quia modicum laboravi, & inveni mihi multam requiem.* Modicum fuit, totus feriæ sextæ labor, & ecce tranquillam inveni requiē in æternitatis ab inimicis nullatenus deridendo, Sabbato, cui jucundissimus succedet dies solis in gloriosa Resurrectione, Amen.

Non tædeat nos laboris.

*Eccli. c.
51. v. 38.*

* * *

DISCUR-